

80-річчя

члена-кореспондента НАН України П.С. СОХАНЯ

---

18 листопада виповнилося 80 років зна-
ному історику члену-кореспонденту
НАН України Павлові Степановичу Соханю.

П.С. Сохань народився 1926 року в селі
Новоіванівці Білопільського району Сум-
ської області. У 1953 р. закінчив Харківський
педагогічний інститут, а в 1963 р. — аспіран-
туру Інституту історії АН УРСР за спеціаль-
ністю «загальна історія». Тут він подолав
шлях від молодшого наукового співробітни-
ка до заступника директора інституту з нау-
кової роботи. Нині Павло Степанович очо-
лює Інститут української археології та дже-
релознавства ім. М.С. Грушевського НАН
України.

П.С. Сохань — відомий історик-славист.
Він є засновником наукової школи істориків-
джерелознавців, археологів, які успішно
працюють як в академічних установах, так і
у вищих навчальних закладах України.

Пильна увага до першоджерел, введення до
наукового обігу оригінальних матеріалів,
щира повага до подвижницької праці дослід-
ників-архівістів і джерелознавців — ці риси
притаманні П.С. Соханю як науковцю. Тому
невипадково, що після відновлення у жовтні
1987 р. роботи Археологічної комісії її очо-
лив саме Павло Степанович.

Під час засідань, де обговорювалася кон-
цепція діяльності Археологічної комісії,
П.С. Сохань акцентував на злободенних проб-
лемах збирання, вивчення, наукового опрацю-
вання і публікації писемних пам'яток історії
та культури українського народу, творчої спад-
щини видатних політичних і культурних дія-
чів минулого та різнопланових писемних дже-
рел, які стосувалися знакових подій, що відбу-
валися впродовж багатовікової історії нашого
народу.

Особливого значення археологічні та
джерелознавчі дослідження набули з утво-
ренням незалежної Української держави.
Зважаючи на виклики часу, на базі віднов-
леної Археологічної комісії АН УРСР у
квітні 1991 р. був створений Інститут ук-
раїнської археології та джерелознавства
ім. М.С. Грушевського НАН України. Став-
ши його директором, Павло Степанович
спрямував діяльність установи на виконан-
ня першочергових завдань, пов'язаних з дос-
лідженням та оприлюдненням писемних пам'я-
ток історії та культури українського на-
роду від середньовіччя до сучасності. Пріо-
ритетним напрямом для П.С. Соханя як
керівника установи та вченого є видання кор-
пусів документів з історії національного дер-
жавотворення, національно-визвольних
рухів XVI—XX століть.

Йому вдалося згуртувати довкола пробле-
матики джерелознавства колектив високо-
професійних дослідників. Завдяки зусиллям
Павла Степановича налагоджено плідне спів-
робітництво інституту із зарубіжними украї-
нознавчими центрами в Канаді, США, краї-
нах Європи.

Значним внеском ученого у розвиток віт-
чизняної гуманітаристики є створення ме-
режі регіональних наукових осередків, які
успішно діють у Львові, Харкові, Чернігові,
Запоріжжі, Херсоні. Інститут української
археології та джерелознавства ім. М.С. Гру-
шевського НАН України ефективно співпра-
цює з університетськими науковими центра-
ми, результатом чого стало спільне видання
збірників документів і матеріалів, необхідних
для створення джерельної бази лекційних
курсів, узагальнюючих праць та методичних
рекомендацій.

Під керівництвом П.С. Соханя інститут видав близько 500 різнопланових документів і матеріалів, які є джерельною базою багатьох гуманітарних дисциплін: історії, народознавства, культурології, правознавства, регіональних досліджень тощо. У більшості видань Павло Степанович був головою редакційної колегії, автором наукових передмов та коментарів.

Перу П.С. Соханя належить понад 400 праць у галузі всесвітньої історії, археографії та джерелознавства.

Ювіляр веде активну громадську роботу як президент Товариства «Україна – Болгарія», академік Міжнародної слов'янської академії наук, почесний член Болгарського філологіч-

ного товариства, дійсний член Наукового товариства ім. Шевченка у Львові.

За наукові здобутки і громадську діяльність П.С. Сохань відзначений орденом «Знак пошани», Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР. Він є лауреатом Державної премії УРСР у галузі науки і техніки, премії Президії АН УРСР ім. Д. Мануїльського, премії НАН України ім. М.С. Грушевського. Учений – Заслужений діяч науки і техніки України.

Наукова громадськість, колеги та учні щиро вітають Павла Степановича зі славним ювілеєм, зичать йому довгих років життя, плідної праці на ниві історичної науки.

70-річчя члена-кореспондента НАН України В.Й. СУГАКОВА

7 листопада виповнилося 70 років відомому вченому-теоретикові члену-кореспонденту НАН України Володимирові Йосиповичу Сугакову.

В.Й. Сугаков закінчив Київський державний університет ім. Т.Г. Шевченка. Упродовж 1962–1979 років працював там на викладацькій роботі. З 1979 р. і понині Володимир Йосипович – завідувач відділу теоретичної фізики Інституту ядерних досліджень НАН України.

Учений зробив значний внесок у розвиток теорії твердого тіла, зокрема у фізику неупорядкованих систем. Основним напрямом наукової діяльності В.Й. Сугакова є вивчення різноманітних фізичних властивостей таких неупорядкованих систем, як кристали, опромінені високоенергетичними частинками, кристали з дефектами, оптика неупорядкованих кристалів, рідкі кристали.

Серед найважливіших здобутків ювіляра у галузі фізики неупорядкованих кристалів, утворених за умов ядерного опромінення, – розробка теорії процесів самоорганізації і на її базі – нової моделі утворення періодичних дисипативних структур (просторових надґраток) та автоколивань густини дефектів за умов ядерного опромінення кристалів. Ця модель була застосована для пояснення появи у різних матеріалах за різних типів опромінювання періодичних структур (осциляцій провідності, повзучості в часі, періодичних осциляцій складу в просторі сплавів, дефектів упаковки тощо). Володимир Йосипович виявив нові ефекти в металах з кристалітами, утвореними атомами інертних газів. Такі системи виникають, зокрема, за умов ядерного опромінення кристалів. З-поміж різноманітних фізичних явищ у системі цікавими є відкриті В.Й. Сугако-